

טיוטת חוק עבודת הנוער (תיקון מס'), התשע"ד-2013 – הסמכת ועדת שרים לענייני

חקיקה

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ם :

- א. לאשר עקרונית את טיוטת חוק עבודת הנוער (תיקון מס'...), התשע"ד-2013, המצ"ב.
- ב. להסמיך את ועדת שרים לענייני חקיקה לאשר, על דעת הממשלה, את נוסחה הסופי של הצעת החוק שתוגש לכנסת.
- ג. בהתאם לסעיפים 81(ג) בתקנון הכנסת, לבקש מוועדת הכנסת להקדים את הדיון בהצעת החוק.
- ד. בהתאם לסעיף 88 בתקנון הכנסת לבקש מוועדת הכנסת להתיר את הקריאה השנייה בהצעת החוק ביום הנחתה על שולחן הכנסת.

דברי הסבר

רקע כללי

הצעת החלטה זו מבקשת מהממשלה לאשר עקרונית את טיוטת חוק עבודת הנוער, (תיקון מס'...) התשע"ד – 2014, ולפטור את הצעת החוק מחובת הנחה בכנסת לקראת הקריאה הראשונה ולקראת הקריאה השנייה והשלישית.

הסיבה לחשיבות הפטור מחובת ההנחה היא מאחר שמשרד הכלכלה מבקש לעגן בחוק, בהקדם ככל האפשר עוד בחופשת קיץ זו, את מדיניות האכיפה כלפי עבודת נערים.

מדיניות אכיפה זו, הנהוגה בשנה האחרונה, קבעה כי אין לנקוט באכיפה כנגד מעסיקים אשר לא מחזיקים במקום העבודה בו הם מעסיקים נערים, פנקס עבודה של אותם נערים, ובלבד שיש במקום העבודה העתק ת.ז של הנער או של הוריו וכן אסמכתא כי קיים אישור רפואי להעסקתו.

כמו כן, מעוגנת בהצעה מדיניות האכיפה משנת 2012 לפיה מעסיק רשאי להעסיק צעיר (מגיל 16 ומעלה), בחופשת לימודים רשמית, עד השעה 00:24 ובלבד שהמעסיק דאג להחזרתו הביתה של המעסיק.

נקיטת מדיניות האכיפה הראשונה כאמור התבססה על כך שתובא הצעה לתיקון חקיקה עוד בטרם חופשת קיץ זו. בשל אילוצים שונים, לא התאפשר בידינו להגיש את הצעת החוק קודם לכן, ועל כן היא מובאת לאישור הממשלה.

יצוין כי המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (חקיקה) סמכה את ידה על הצעת חוק זו, ואולם ההצעה טרם אושרה על ידי חלקת ניסוח חקיקה ראשית במשרד המשפטים אשר תעבוד על ההצעה במקביל.

המשנה ליועץ המשפטי לממשלה סמכה את ידה גם הצעת החלטה זו.

כאמור בדברי ההסבר לטיטת החוק המצ"ב, הצעת החוק עניינה בשני תיקונים לחוק עבודת הנוער, התשי"ג-1952 (להלן – החוק). **התיקון האחד** נוגע לחובה להוציא פנקס עבודה לכל נער המבקש לעבוד. בפנקס העבודה של הנער אמורים להיכלל הפרטים הבאים: אישור רפואי לעבודה המחייבת בדיקות התאמה, לפי סעיף 11 (ב) לחוק וכן רישום מאת המוסד הרפואי המוסמך בדבר הגבלה בעבודה או כל שינוי לרעה במצב בריאותו של הנער, לפי סעיף 12 לחוק.

לצורך קבלת פנקס עבודה על הנער לגשת ללשכת התעסוקה עם תעודת זהות שלו או של הוריו וכן עם אישור רפואי שהוא כשיר לעבודה. בהתאם למסמכים אלו, מונפק לנער פנקס עבודה.

העבדת נער בלי שהוצא לו פנקס עבודה הינה עבירה פלילית. בנוסף, החוק להגברת האכיפה של דיני העבודה, התשע"ב – 2011, קובע כי ניתן להטיל עיצום כספי על העבדת נער ללא פנקס עבודה.

לאור הסרבול הביורוקרטי הנלווה להוצאת פנקס העבודה, בחנה המועצה לענייני נוער עובד, שהינה מועצה סטטוטורית שמונתה לפי 30 לחוק, את המשך הצורך בפנקס העבודה. לאחר דיונים בנושא, המליצה המועצה לבטל את החובה להוציא פנקס עבודה, וכי במקום זאת, תוטל על המעביד לשמור במקום העבודה צילום תעודת זהות של הנער או של הוריו וכן את האישורים הרפואיים הנדרשים, לפי החוק. המלצת המועצה נעשתה בתיאום עם גורמי

האכיפה במשרד הכלכלה שעמדתם היא כי ניתן לאכוף את הוראות החוק, גם ללא פנקס העבודה ובלבד שיישמרו המסמכים האמורים במקום העבודה. לאור האמור, הצעת החוק מיישמת את המלצות המועצה.

התיקון המוצע השני עיקרו במתן אפשרות בתקופות של חופשה רשמית מלימודים להעביר צעיר (מי שמלאו לו 16 שנה) עד השעה 00:24 ובלבד שהמעביד ידאג להחזרתו של הצעיר לביתו בסיום העבודה. כמו כן, השר יהיה רשאי להגביל עבודה כאמור בענפים מסוימים. בהצעת החוק מוצע לקבוע סעיף זה כהוראת שעה לתקופה של שלוש שנים, כך שיישומה של הוראת חוק זאת והשלכותיה על בני הנוער ושוק העבודה יבחנו בסמוך למלאת שלוש שנים לכניסתה לתוקף, ובהתאם לנתונים שיאספו יוחלט על המשך החלתה כהוראה קבועה. כיום, החוק מתיר להעסיק צעיר שחוק לימוד חובה חל עליו רק עד השעה 20:00 וצעיר שחוק לימוד חובה אינו חל עליו, עד השעה 22:00.

גם תיקון זה הומלץ על ידי המועצה לענייני נוער העובד לאחר שקבעה כי יש לשנות את המדיניות בעניין העסקת צעירים בלילה. שינוי המדיניות נובע מתוך הניסיון הנצבר במינהל ההסדרה והאכיפה המשרד הכלכלה בנוגע לאופי ולצרכים בעבודת בני הנוער, ובהתחשב בהיצע מקומות העבודה הרלוונטיים וכן הרצון לעודד תעסוקת נוער ובכך למנוע התדרדרות לעבריינות ולמעשי אלימות.

הצעת החוק מאמצת את ההמלצה הנ"ל. כמו כן, מוצע תיקון עקיף לחוק להגברת האכיפה של דיני העבודה, התשע"ב – 2012 כך שניתן יהיה להטיל עיצום כספי בגין הפרת חובת המעביד לדאוג להחזרתו של הצעיר לביתו בסיום העבודה.

נתונים כלכליים וההשפעה על משק המדינה

כאמור לעיל, שני התיקונים המוצעים הומלצו על ידי המועצה לענייני נוער עובד בה חברים נציגי משרדי ממשלה, נציג המועצה לשלום הילד, נציגי הנוער העובד והלומד הלאומי, נציג ארגון מעסיקים ונציג ההסתדרות.

לעניין התיקון בדבר עבודת צעירים (מעל גיל 16) בלילה בתקופה של חופשות לימודים רשמיות – עיקר עבודתם של הצעירים בחופשות היא בגני אירועים, במסעדות ובדוכני מזון מהיר, שהפעילות בהם מסתיים בסביבות חצות הלילה. לאור זאת, חשוב שתהיה התאמה בין הדין לבין צורכי הצעירים.

לעניין התיקון בדבר ביטול הצורך בפנקס – מינהל ההסדרה והאכיפה סבור כי יש להקל על הנוער העובד ועל המעסיקים וכי הנטל הביורוקרטי מיותר, שכן ניתן בהחלט להסתפק בשמירת העתק ת.ז של הצעיר (או של הוריו) ואסמכתא בגין אישור רפואי להעבדתו של הצעיר, במקום העבודה בו מועסק הנער וזאת במקום טרטור הנער.

לאור האמור, יש בהצעת החוק כדי להפחית ביורוקרטיה מיותרת וכן להתאים את הדין לצרכי הצעירים וצרכי המשק.

תקציב

אין להצעה השלכה על תקציב המדינה

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

אין להצעה השלכות על מצבת כח האדם

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

ההצעה אינה נוגעת לסמכותו של שר אחר

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

אין.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

רצ"ב חוו"ד בנפרד לפיה אין מניעה משפטית להצעה.

סיווגים

חקיקה ממשלתית

חברה וכלכלה

מוגש על ידי שר הכלכלה

י"ח בתמוז התשע"ד
16 ביולי 2014

משרד הכלכלה
לשכה משפטית

חוות דעת משפטית הלווית להצעת החלטה לממשלה

נושא הצעת ההחלטה:

1. לאשר עקרונית את טיוטת חוק עבודת הנוער, התשע"ד - 2014, המצורפת להצעת ההחלטה.
2. לבקש מוועדת הכנסת, על פי סעיפים 81(ג) ו-88(ב) לתקנון הכנסת, כי תחליט על הקדמת הדיון בהצעת החוק, וכי תתיר את הקריאה השניה והשלישית ביום הנחת החוק על שולחן הכנסת.

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטי המשפטיים:

עניינה של הצעת החוק היא בשינוי שתי הוראות שבחוק עבודת הנוער, התשי"ג - 1953 (להלן - החוק) כדלקמן:

1. לבטל את החובה המוטלת על המעסיק להחזיק פנקס עבודה שהוצא על ידי שירות התעסוקה, על שם הנער המועסק על ידי המעסיק, ובמקום זאת לקבוע כי על המעסיק לשמור במקום העבודה תעודת זהות של הנער או של הוריו וכן את האישורים הרפואיים הנדרשים, לפי החוק.
2. לאפשר, כהוראת שעה לשלוש שנים, העסקת צעיר (מי שמלאו 16 שנים) בעבודת לילה עד השעה 24:00 ובלבד שהמעביד ידאג להחזרתו של הצעיר לביתו בסיום העבודה בתקופת חופשות רשמית. לפי המצב החוקי כיום, ניתן להעסיק צעיר עד השעה 22:00 או אם ניתן היתר מיוחד ע"י שר הכלכלה, עד השעה 23:00 במקום שבו עובדים במשמרות.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

אין

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת אליהם:
המשנה ליועץ המשפטי לממשלה סמכה את ידה גם על טיוטת החוק וגם על הצעת החלטה זו.

עמדת היועצים המשפטיים של המשרדים שהשרים העומדים בראשם מגישים את ההצעה:
אני סומך ידי על ההצעה מן הבחינה המשפטית.

מיכאל אטלן
היועץ המשפטי
משרד הכלכלה

הצעת חוק עבודת הנוער (תיקון מס'...), התשע"ד – 2013

א. שם החוק המוצע:

הצעת חוק עבודת הנוער (תיקון מס'...), התשע"ד – 2013

ב. מטרת החוק המוצע והצורך בו: ליישם את המצלות המועצה לענייני נוער עובד בשני הנושאים הבאים:

1. פנקס עבודה: מטרת הצעת חוק היא לבטל את חובת הוצאת פנקס עבודה על ידי שירות התעסוקה וקביעה כי על המעסיק לשמור במקום העבודה תעודת זהות של הנער או של הוריו וכן את האישורים הרפואיים הנדרשים, לפי החוק.
2. לאפשר, כהוראת שעה לשלוש שנים העסקת צעיר (מי שמלאו 16 שנים) בעבודת לילה עד השעה 24 ובלבד שהמעביד ידאג להחזרתו של הצעיר לביתו בסיום העבודה בתקופת חופשות רשמית.

ג. עיקרי החוק המוצע:

כללי - הצעת החוק עניינה בשני תיקונים לחוק עבודת הנוער, התשי"ג-1952 (להלן - החוק). התיקון האחד נוגע לחובה להוציא פנקס עבודה לכל נער המבקש לעבוד. בפנקס העבודה של הנער אמורים להיכלל הפרטים הבאים: אישור רפואי לעבודה המחייבת בדיקות התאמה, לפי סעיף 11 (ב) לחוק וכן רישום מאת המוסד הרפואי המוסמך בדבר הגבלה בעבודה או כל שינוי לרעה במצב בריאותו של הנער, לפי סעיף 12 לחוק.

לצורך קבלת פנקס עבודה על הנער לגשת ללשכת התעסוקה עם תעודת זהות שלו או של הוריו וכן עם אישור רפואי שהוא כשיר לעבודה. בהתאם למסמכים אלו, מונפק לנער פנקס עבודה.

העבדת נער בלי שהוצא לו פנקס עבודה הינה עבירה פלילית. בנוסף, החוק להגברת האכיפה של דיני העבודה, התשע"ב – 2011, קובע כי ניתן להטיל עיצום כספי על העבדת נער ללא פנקס עבודה.

לאור הסרבול הביורוקרטי הנלווה להוצאת פנקס העבודה, בחנה המועצה לענייני נוער עובד, שהינה מועצה סטטוטורית שמונתה לפי 30 לחוק, את המשך הצורך בפנקס העבודה. לאחר דיונים בנושא, המליצה המועצה לבטל את החובה להוציא פנקס עבודה, וכי במקום זאת, תוטל על המעביד לשמור במקום העבודה צילום תעודת זהות של הנער או של הוריו וכן את האישורים הרפואיים הנדרשים, לפי החוק. המלצת המועצה נעשתה בתיאום עם גורמי האכיפה במשרד הכלכלה שעמדתם היא כי ניתן לאכוף את הוראות החוק, גם ללא פנקס העבודה ובלבד שיישמרו המסמכים האמורים במקום העבודה.

לאור האמור, הצעת החוק מיישמת את המצלות המועצה.

התיקון המוצע השני עיקרו במתן אפשרות בתקופות של חופשה רשמית מלימודים להעביד צעיר (מי שמלאו 16 שנה) עד השעה 24:00 ובלבד שהמעביד ידאג להחזרתו של הצעיר לביתו בסיום העבודה. כמו כן, השר יהיה רשאי להגביל עבודה כאמור בענפים מסוימים. בהצעת החוק מוצע לקבוע סעיף זה כהוראת שעה לתקופה של שלוש שנים, כך שיישומה של הוראת חוק זאת והשלכותיה על בני הנוער ושוק העבודה יבחנו בסמוך למלאת שלוש שנים לכניסתה לתוקף, ובהתאם לנתונים שיאספו יוחלט על המשך החלתה כהוראה קבועה.

כיום, החוק מתיר להעסיק צעיר שחוק לימוד חובה חל עליו רק עד השעה 20:00 וצעיר שחוק לימוד חובה אינו חל עליו, עד השעה 22:00.

גם תיקון זה הומלץ על ידי המועצה לענייני נוער העובד לאחר שקבעה כי יש לשנות את המדיניות בעניין העסקת צעירים בלילה. שינוי המדיניות נובע מתוך הניסיון הנצבר במינהל ההסדרה והאכיפה המשרד הכלכלה בנוגע לאופי ולצרכים בעבודת בני הנוער, ובהתחשב בהיצע מקומית העבודה הרלוונטיים וכן הרצון לעודד תעסוקת נוער ובכך למנוע התדרדרות לעבריינות ולמעשי אלימות.

הצעת החוק מאמצת את ההמלצה הנ"ל. כמו כן, מוצע תיקון עקיף לחוק להגברת האכיפה של דיני העבודה, התשע"ב – 2012 כך שניתן יהיה להטיל עיצום כספי בגין הפרת חובת המעביד לדאוג להחזרתו של הצעיר לביתו בסיום העבודה.

סעיף 2 להצעה – מאחר שחובת הוצאת פנקס עבודה מתבטלת בחוק המוצע, נקבע כי המעביד לא יקבל נער לעבודה אלא אם הוצגה בפניו תעודת זהות שבה פרטי הנער מופיעים וכן המעביד ישמור העתק מצילום תעודת הזהות האמורה. הוראה זו היא חלופה לרישום גיל הנער בפנקס העבודה והיא נקבעה כדי שהמעביד יוכל לקיים את הוראות החוק.

סעיף 3(1) להצעה – גם סעיף זה הינו חלופה לחובת הצגת האישור הרפואי בפני לשכת התעסוקה והוא קובע שעל המעביד לשמור את האישור הרפואי שנתן רופא המשפחה.

סעיף 4 להצעה – סעיף 12 (ב) קובע כי דין וחשבון של רופא מורשה בדבר שינוי לרעה במצבו הרפואי של הנער יירשם בפנקס העבודה. במקום הפנקס מוצע כי דין וחשבון זה יפורט בחוות דעת אשר תישמר במקום העבודה.

סעיפים 5 ו-6 להצעה – סעיף 24 (א) לחוק קובע כי נער לא יועבד ולא ירכול בלילה. בסעיף קטן (ב) "לילה" מוגדר כ"פרק זמן של 12 שעות שבין 20:00 ובין 8:00" לגבי ילד וצעיר שחוק לימוד חובה – התש"ט 1949 חל עליהם, ולגבי צעיר שחוק לימוד חובה אינו חל עליו "פרק זמן של 10 שעות שבין 22:00 ובין 6:00".

הצעת החוק מבקשת לקבוע כהוראת שעה לתקופה של 3 שנים, כי מותר להעביד צעיר מגיל 16, בחופשת לימודים רשמית, עד השעה 24:00 ובלבד שהמעביד ידאג להחזרתו של העובד לביתו בתום העבודה.

סעיפים 17 ו-18(1) להצעה – עם ביטול חובת הוצאת פנקס עבודה, יש לבטל גם את הוראות החוקים הנוגעים לענישה בגין הפרת החובה.

סעיף 8(2) להצעה – מוצע להוסיף לתוספת השנייה של החוק להגברת האכיפה של דיני העבודה, התשע"ב – 2012 את ההפרה בגין אי קיום חובת המעביד להחזיר צעיר שיועסק עד 24:00 לביתו. משמעות הדבר כי ניתן יהיה להטיל עיצום כספי בגין הפרת חובה זו.

ד. השפעת החוק המוצע על החוק הקיים

ראו בנוסח החוק המוצע.

ה. השפעת החוק המוצע על תקציב המדינה

אין לחוק המוצע השפעה על תקציב המדינה.

ו. השפעת החוק על תקנים במשרדי הממשלה ועל ההיבט המינהלי:

יש בהצעת החוק כדי לצמצם את מספר ההפרות שעל המינהל לפקח עליהם ולהוריד מהנטל המוטל על שירות התעסוקה בהנפקת פנקס עבודה.

הצעת חוק עבודת הנוער (תיקון מס'...), התשע"ד – 2013

1. תיקון סעיף 1 בחוק עבודת הנוער, התשי"ג–1953¹ (להלן החוק העיקרי) בסעיף 1 (א), ההגדרה "פנקס עבודה" – תימחק.
2. הוספת סעיף 22 בחוק העיקרי, אחרי סעיף 2א יבוא:

"22. (א) לא יקבל מעביד נער לעבודה אלא אם הנער הציג בפניו תעודת זהות שלו או של הוריו, שבה מופיעים פרטיו;

(ב) המעביד ישמור במקום העבודה שבו מועסק הנער, העתק תעודת זהות כאמור בסעיף קטן (1), לאורך כל תקופה עבודת הנער ועד שלושה חודשים לאחר סיום העבודתו."
3. תיקון סעיף 11 בסעיף 11 לחוק העיקרי:

(1) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(1א) המעביד ישמור במקום העבודה שבו מועבד הנער את האישור הרפואי שניתן בהתאם לסעיף קטן (1), לאורך כל תקופת עבודת הנער אצלו ועד שלושה חודשים לאחר סיום העבודתו.";

(2) בסעיף קטן (ב), בפסקה (3), הסיפא החל במילים "אישור יירשם" תימחק.
4. תיקון סעיף 12 בסעיף 12 לחוק העיקרי:

(1) בסעיף קטן (ב) במקום "בפנקס העבודה של הנער" יבוא: "חוות דעת רפואית שבה תפורט".

(2) אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ג) המעביד ישמור במקום העבודה שבו מועבד הנער את חוות הדעת הרפואית שניתנה בהתאם לסעיף קטן (ב), לאורך כל תקופת העבודת הנער ועד שלושה חודשים לאחר סיום עבודתו.";
5. תיקון סעיף 24 בסעיף 24 לחוק העיקרי, אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

(1) "1(ב) על אף האמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), בתקופת חופשת לימודים רשמית, מותר להעביד צעיר עד השעה 24:00 ובלבד שהמעביד ידאג להסעתו של הצעיר לביתו בסיום העבודה."

¹ ס"ח התשי"ג, עמ' 115.

(2) "השר רשאי לקבוע בתקנות, כי לא יותר להעביר צעיר עד השעה 24:00 בענפים מסוימים או בעבודה פלונית, אם לדעתו עבודה כאמור עלולה לפגוע בבריאותו, בשלום, או בהתפתחותו הגופנית, החינוכית, הרוחנית או המוסרית."

- ביטול סעיף 28 6. סעיף 28 לחוק העיקרי -- בטל.
- תיקון סעיף 33 7. בסעיף 33(א) לחוק העיקרי, פסקה (5) – תימחק.
- הוראת שעה 8. תוקפן של הוראות סעיף 24(ב1) ו- (ב2) לחוק העיקרי כנוסחן בסעיף 5, שלוש שנים מיום פרסומו של חוק זה.
- תיקון חוק להגברת 8. בחוק הגברת האכיפה של דיני העבודה, התשע"ב – 2011²:
האכיפה של דיני
העבודה

- (1) בחלק א' לתוספת השנייה, פרט (5) – יימחק.
- (2) בחלק א' לתוספת השנייה, אחרי פרט (6) יבוא:
"6א) אי קיום החובה לדאוג להחזרת צעיר לביתו בתום העבודה, לפי סעיף 24(ב1) לחוק עבודת הנוער ;

דברי הסבר

הצעת התיקון לחוק עבודת הנוער, התשי"ג – 1953 (להלן – החוק) עוסקת בשני עניינים:

1. ביטול חובת הוצאת פנקס עבודה כתנאי להעבדת נער ;
2. מתן אפשרות להעביד צעיר, בחופשת לימודים רשמית, עד השעה 24:00 בכפוף לכך שהמעביד ידאג להחזרתו של הצעיר.

ביטול חובת הוצאת פנקס עבודה:

סעיף 28 לחוק קובע כך:

"28. (א) נער לא יועבד אלא אם קיים פנקס עבודה שהוצא לשמו על ידי שר העבודה, ועל המעביד הראיה כי קיים פנקס כאמור. פנקס עבודה יוצא, ללא תשלום, על פי בקשה שהוגשה בצירוף המסמכים להוכחת גילו של הנער.

(ב) שר העבודה יקבע בתקנות את הנוהל להגשת בקשה לפנקס עבודה ואת דרך מסירתו,

²סי"ח התשע"ב, עמ' 177

החזקתו והצגתו.

מטרת החלת החובה להוצאת פנקס עבודה הייתה כדי להבטיח פיקוח יעיל על קיום הוראות החוק (דברי הסבר להצעת החוק, ה"ח מס' 128 עמ' 296).

בפנקס העבודה של הנער אמורים להיכלל הפרטים הבאים:

אישור רפואי לעבודה המחייבת בדיקות התאמה, לפי סעיף 11 (ב) לחוק, וכן רישום מאת המוסד הרפואי המוסמך בדבר הגבלה בעבודה או כל שינוי לרעה במצב בריאותו של הנער, לפי סעיף 12 לחוק.

לצורך קבלת פנקס עבודה על הנער לגשת ללשכת התעסוקה עם תעודת זהות שלו או של הוריו וכן עם אישור רפואי שהוא כשיר לעבודה. בהתאם למסמכים אלו, מונפק לנער פנקס עבודה.

העבדת נער בלי שהוא כשיר לעבודה לו פנקס עבודה הינה עבירה פלילית. בנוסף, החוק להגברת האכיפה של דיני העבודה, התשע"ב – 2011, קובע כי ניתן יהיה להטיל עיצום כספי על העבדת נער ללא פנקס עבודה.

לפי סעיף 30 לחוק, המועצה לענייני נוער עובד, תייעץ לשר העבודה (כיום שר הכלכלה)³, בכל עניין הנוגע לחוק זה. המועצה מורכבת מ-24 חברים, בתוכם: נציגי מעבידים, נציגי עובדים, נציגי הממשלה, ונציגי מוסדות ציבור הנוגעים בדבר.⁴

במסגרת הניסיון לצמצום וייעול ביורוקרטיה, ביום 26 ביוני 2013, הובא לבחינת המועצה לענייני נוער עובד, שאלת הצורך בפנקס העבודה. לאחר שרוב חברי הוועדה הגיעו למסקנה כי הליך הצורך בפנקס העבודה הוא מיותר וניתן להשיג את מטרת החוק בדרך אחרת יעילה וקלה יותר, המליצו חברי המועצה לבטל את החובה שבסעיף 28(א) ובמקביל לקבוע כי לא יועסק נער אלא אם הציג למעביד תעודת זהות שלו או של הוריו וכן אישור רפואי בדבר כשירותו לעבודה וכי על המעביד לשמור את העתק מסמכים אלו במקום העבודה שבו מועבד הנער, לאורך כל תקופת העבדתו.

הצעת החוק מיישמת את המלצות מועצת הנוער.

מתן אפשרות להעבדת צעיר (מי שמלאו לו 16 שנה ועדיין לא מלאו לו 18 שנה):

המועצה לענייני נוער עובד קבעה כי יש לבחון שינוי המדיניות לגבי העבדת צעירים עד השעה 24:00 בחופשות לימודים רשמיות. שינוי המדיניות נובע מהניסיון הנצבר במינהל הסדרה ואכיפה במשרד הכלכלה ונוגע לאופי ולצרכים בעבודת בני הנוער בהתחשב להיצע מקומות העבודה הרלוונטיים וכן הרצון לעודד תעסוקת נוער ובכך למנוע התדרדרות לעבריינות ולמעשי אלימות.

³ י"יפהתשס"ג, עמ' 2084; ק"יתתשע"ג, עמ' 966.

⁴ י"יפהתשע"א, עמ' 2341.

כתוצאה מכך ביום 19.6.2012 החליטה המועצה להמליץ לשר לתקן את הוראות החוק כך שבחופשת לימודים רשמית, ניתן יהיה להעביד צעיר עד השעה 24:00 בכפוף לכך שהמעביד ידאג להחזרתו של הצעיר לביתו. תוקפו של התיקון הנ"ל יוגבל לתקופה של 3 שנים, על מנת שנושא זה ייבחן לאור הנתונים שייאספו במשך תקופה זו. כמו כן, הומלץ כי השר יהא רשאי להגביל העבודה כאמור בענפים מסוימים.

יצוין כי נציגי משרד הכלכלה הביאו נושא העבדת צעירים עד השעה 24:00 לבחינת חברי המועצה לבריאות הילד_ופדיאטריה של משרד הבריאות, וביום 26.8.2013 המליצו חברי המועצה הנ"ל לתקן את התיקון המוצע, שכן לדעתם אין כל מניעה להתיר לצעירים מעל גיל 16 לעבוד בחופשות עד השעה 24:00 וכי לא ידוע על עבודה ספציפית העלולה לסכן בני נוער מבחינה בריאותית.

סעיף 33א לחוק קובע הוראת עונשין בגין הפרת הוראות סעיף 24 ולכן הפרת התנאי של החזרת הצעיר לביתו עם סיום העבודה, הינה עבירה פלילית.

כמו כן, מוצע להכניס תיקון עקיף לחוק להגברת האכיפה של דיני העבודה, התשע"ב – 2012 כך שניתן יהיה להטיל עיצום כספי על מעביד שלא קיים את החובה להחזיר את הצעיר לביתו בסיום העבודה.

השפעה על זכויות הילד:

לעניין פנקס העבודה - מטרת הצעת החוק היא למנוע סרבול ביורקרטי מיותר ומניעת טרטור הנער לשכנות התעסוקה. עם זאת, ההצעה מביאה פתרון חלופי להצגת גילו של הנער והצגת אישורים רפואיים נדרשים בפני המעביד, כדי להבטיח את קיום הוראות החוק. לכן, יש בהצעה כדי לשפר את השירותים המוקנים לנערים.

בעניין העבדת צעיר עד השעה 24:00 – כאמור לעיל, הן המועצה לענייני נוער עובד והן המועצה לבריאות הילד, המליצו על התיקון המוצע בעניין זה. כמו כן, התנאי להעבדת הצעיר הוא שהמעביד דואג להחזרתו לביתו.

כמו כן – השר יהיה רשאי לקבוע בתקנות כי לא יותר להעביר צעיר עד השעה 24:00 בענפים מסוימים או בעבודה פלונית, אם לדעתו עבודה כאמור עלולה לפגוע בבריאותו, בשלומו, או בהתפתחותו הגופנית, החינוכית, הרוחנית או המוסרית.

עיקרי הוראות החוק המוצע:

סעיף 2 להצעה – מאחר שחובת הוצאת פנקס עבודה מתבטלת בחוק המוצע, נקבע כי המעביד לא יקבל נער לעבודה אלא אם הוצגה בפניו תעודת זהות שבה פרטי הנער מופיעים וכן המעביד ישמור העתק מתעודת הזהות האמורה. הוראה זו היא חלופה לרישום גיל הנער בפנקס העבודה והיא נקבעה כדי שהמעביד יוכל לקיים את הוראות החוק.

סעיף 3(1) להצעה – גם סעיף זה הינו חלופה לחובת הצגת האישור הרפואי בפני לשכת התעסוקה והוא קובע שעל המעביד לשמור את האישור הרפואי שנתן רופא המשפחה.

סעיף 4 להצעה – סעיף 12 (ב) קובע כי דין וחשבון של רופא מורשה בדבר שינוי לרעה במצבו הרפואי של הנער יירשם בפנקס העבודה. במקום הפנקס מוצע כי דין וחשבון זה יפורט בחוות דעת אשר תישמר במקום העבודה.

סעיפים 5 ו-6 להצעה – סעיף 24 (א) לחוק קובע כי נער לא יועבד ולא ירכול בלילה. בסעיף קטן (ב) "לילה" מוגדר כ"פרק זמן של 12 שעות שבין 20:00 ובין 8:00" לגבי ילד וצעיר שחוק לימוד חובה – התש"ט-1949 חל עליהם, ולגבי צעיר שחוק לימוד חובה אינו חל עליו "פרק זמן של 10 שעות שבין 22:00 ובין 06:00".

הצעת החוק מבקשת לקבוע כהוראת שעה לתקופה של 3 שנים, כי מותר להעביד צעיר, בחופשת לימודים רשמית, עד השעה 24:00 ובלבד שהמעביד ידאג להחזרתו של העובד לביתו בתום העבודה.

כמו כן מוצע, כי השר יהיה רשאי לקבוע בתקנות כי לא יותר להעביר צעיר עד השעה 24:00 בענפים מסוימים או בעבודה פלונית, אם לדעתו עבודה כאמור עלולה לפגוע בבריאותו, בשלומו, או בהתפתחותו הגופנית, החינוכית, הרוחנית או המוסרית.

סעיפים 17-18(1) להצעה – עם ביטול חובת הוצאת פנקס עבודה, יש לבטל גם את הוראות החוקים הנוגעים לענישה בגין הפרת החובה.

סעיף 8(2) להצעה – מוצע להוסיף לתוספת השנייה של החוק להגברת האכיפה של דיני העבודה, התשע"ב – 2012 את ההפרה בגין אי קיום חובת המעביד להחזיר צעיר שיועסק עד 24:00 לביתו. משמעות הדבר כי ניתן יהיה להטיל עיצום כספי בגין הפרת חובה זו.